

Amerika dar okupuojant Dakarą, Azorų ir Kapverdo salas

Islandijos okupavimo atgarsiai J. A. Valstybėse

NEW YORKAS. VII. 9. ELTA. Demokratų senatorius Wheeleris, kuris praėjusi ketvirtadienį numatė Islandijos okupavimą, vakar pareiškė, jog netrukus Jungtinės Valstybės okupuoja Dakarą, Azorų ir Kapverdo salas.

New Yorkas. VII. 8. ELTA. Jungtinė Valstybių spauda svarsto galimas Islandijos okupavimo iš Jungtinė Valstybių kariuomenės pusės pasekmes. Didieji laikraščiai, ypatengai jų Vašingtono korespondentai, praneša apie šitų prezidento Roosevelto priemonių atgarsius Jungtinė Valstybių sostinės autoritetinguose politiniuose sluoksniuose.

„New York Times“ korespondentas praneša, jog Kongreso sluoksniuose tikinama, kad ši priemonė nesiekia įtraukti Jungtinė Valstybes atvirai dalyvauti kare.

„New York Herald Tribune“ Vašingtono korespondentas

Islandijos okupavimą laiko svarbiausia Jungtinė Valstybių karine akcija nuo karo pradžios.

Korespondentas nurodo, kad Rooseveltas tą prieone įtraukęs Islandiją į Vakarų pusrutuli, tuo tarpu jis per spaudos konferencijas kalbėdavo, kad Islandija nepriskluso Vakarų pusrutuliui. Senatoriai ir atstovai tuo ėmė spėlioti dėl prezidento Roosevelto rašto kongresui žodžiu reikšmės, kur jis saiko apli tai, kad laivynas turi imtis visų reikalingų priemonių užtikrinti ryšiams tarp Islandijos ir Jungtinė Valstybių. Kongreso sluoksniuose taip pat svarstomas galimos pasekmės to faktu, kad Jungtinės Valstybės tik 700 mylių atstume nuo Anglijos turi savo kariuomenę.

Kaip Japonija žiūri į Amerikos kariuomenės išlaipinimą Islandijoje

SANCHAJUS. VII. 8. ELTA. Atsakydamas į vieno Amerikos korespondento klausimą, kaip Japonija žiūri į Jungtinė Valstybių kariuomenės išlaipinimą Islandijoje, Japonijos kariuomenės nuomonės pareiškės pulkininkas leitenantas Akiyama pareiškė, kad

Jungtinė Valstybės šiuo savo žygį labai pasistumėjo į karą įsimaišymo kryptimi.

I klausimą, ar Japonija mananti išlaipinti savo kariuomenę Olandų Indijoje, pulkininkas Akiyama atsakė, kad išlaipinimas Jungtinė Valstybių paverstojo prievaratos priemones, kurios yra ne kas kitaip paprastas plėšimas. Tokiu elgesiu dolerių krašto imperijai, koki, tur būt, padarytų Amerikoje japonų išlaipinimas Olandų Indijoje. Paklaustas, kodėl Japonija yra priešinga Jungtinė Valstybių ginklų Sovietų Sajungai iškrovimui Vladivostoke, Akiyama atsakė, kad tuo iškrovimui Japonija sudaroma sunki padėtis. Šiuo viešajai opinijai berti smėl į akis.

Vašingtonas. VII. 9. ELTA. Laikraštis „Daily News“ savo ižanginiame pareiškia, kad Roosevelto žygis Islandijos okupavimą, vakar pareiškė, jog netrukus Jungtinės Valstybės okupuoja Dakarą, Azorų ir Kapverdo salas.

rutulyje, o paskutinį mėnesį ji net priskyrė Islandiją prie sričių, kurių neliečia draudimas eksportuoti naftą. Antrasis klausimas esas gincytinas, nes, nors prezidentas, kaip vyriausiojo karo vado, teisės ir nėra apribotas, vis dėlto tik kongresas turi teisę skelbti karą. Rooseveltas pažymėjęs savo žygį kaip „defenzyvinį“. Tenkau laukti, kad jis nepaversias jo ofenziva pat niekuomet nereikalavo sau Islandijos kaip gulinčios Vakarų pus-

Gen. Auchinleckas mano laimėti karą kitų rankomis

STOCKHOLMAS. VII. 8. ELTA. Anglu informaciją agentūra praneša iš Kairo, kad pirmadienį naujai paskirtasis vyriausias anglu karo pajėgų Artimuojuose Rytuose vadovas generalas Auchinleckas priėmė spaudos atstovus. Atsakydamas į atitinkamą paklausimą, jis pareiškė, jog karui laimėti asmeniškai jis laikas reikalinga, kad

būtų „panaudota ir Amerikos žmonių medžiaga“, — „norint karą laimeti tikrai, o ne pušiau“.

Jis visuomet buvęs tos nuomonės, pabrėžė Auchinleckas, kad karas turėtų laimetus Europoje ir, būtent, Vokietijos teritorijoje. Todėl, jo manymu, Amerikos žmonių medžiaga šiam kare esanti taip pat reikalinga, kaip ir praėjusiam kare. I kita klausima Auchinleckas pareiškė, kad jis pats Artimuojuose Rytuose jaučiasi „gana saugiai“.

NEW YORKAS. VII. 8. ELTA. Šios dienos spaudos konferencijoje Roosevelto spaudos reikalams sekretorius Earlys buvo paklaustas dėl naujojo britų kariuomenės vadovo Artimuojuose Rytuose Auchinlecko pareiškimo, kad Amerikos kariuomenė yra būtinai reikalinga laimėjimui. Earlys atsakė, kad Churchillis iš Amerikos terelkalavo tiekti karo medžiagą ir kad, jų nuomone, generolas yra Churchillio valdžinys.

Vokietija karą su Anglia veda tokiu pat intensyvumu kaip ir anksčiau

BERLYNAS. VII. 9. ELTA. „Dienst aus Deutschland“ konstatuoja, kad karas su Didžiaja Britanija vedamas toliai, nežiūrint ikyti Rytų karo lauke, ir kad, visų pirmą, nė kiek nesusilpnėjo vokiečių aviacijos ir laivyno pajėgų kova su britų tiekimo kelias. Toliau korespondentas nurodo, kad viešoji Anglijos nuomone kitaip išsivaizduoja vokiečių karo su tarybų respublika padarinus. Anglių spudoje gausėja balsų, kurie reikalauja iš britų kariuomenės vadovybės daugiau aktyvumo. Toliau laikraštis rašo: „Dėl reiškiamo nepasitenkinimo britų karo aviacija paskutiniu laiku parodė didesnį veiklumą. Anglių aviacija, puldama vokiečių pozicijas prie Kanalo kranto ir puldama vokiečių miestus vakarinėje išviliuose, vėl išviliuose Vokietijoje, iš vienos pusės, nori nuraminti viešą savo krašto nuomone, o iš antros — nori irodyti savo naujajai sajungininkai sovietų valstybei, kad duotas pagalbos pažadėtas tikrai vykdomas. Ta proga Londono kalbama apie „kara dydim frontais“ ir apie britų „pagalbos ofensyvą“ naujosios sanitarininkės Rytuose naudai. Dėl britų bombardavimų iš oro Vaka-

rų Europos fronte, kaip manoma vokiečių sluoksniuose, negali būti jokio abejojimo. Kiekvienai atveju Berlyne reiškiamas išsitikinimas, kad dabartinis anglų aviacijos veikimas ir jo padariniai neprasto ligioliūnės britų aviacijos veiklos vokiečių britų oro kare, ir kad praktiškai vokiečių karinė pajėga tiek kariniu, tiek ūkiniu atžvilgiu pasileka nepaliesta. Britų aviacijos mėginimai bombarduoti Šiaurės Prancūzijos pajūrio zona pasiliuko be pasekmų ir dažniausiai pasibaigė dideliais užpuoliknuostoliais. Karinius tikslus, kaip kalbama Berlyno informuotose sluoksniuose, čia nebuvu pasiekti. Ir britų naktiniai Vokietijos va-

karų ir Šiaurės vakarų puolimai,

nors ir padarė apgalėtinu nuostoliu civilinių gyventojų tarpe, ta-

čiau nei kariniu, nei ūkiniu atžvilgiu dideliu nuostoliu nepada-

ré. Pramonė ir amatai šioste sri-

tyse veikia normaliai. Todėl Ber-

lyne šiems bombardavimams di-

delės kariuomenės neskiria-

ma. Kariniuose sluoksniuose jie

vadinami „adatos dūriais“, pri-

duriant, kad kaip tik vokiečių ka-

rinė vadovybė nustatys laiką pri-

minti angliams vėl tikrą moder-

naus oro karo savoką.

Kaip buvo kankinami vokiečiai bolševikų kalėjimuose

BERLYNAS. VII. 8. ELTA. Jau sudarant pirmąjį sutartį dėl vokiečių repatriavimo iš 1939 metų lapkričio mėnesį prie Sovietų Rusijos prijungtų buvusių Lenkijos sričių, iš vokiečių pusės ypatina reikšmė buvo skiriamas suimtuvių klausimui. Anuomet, kai matyt iš DNB turimų pranešimų, GPU kalėjimuose buvo 380 vokiečių tautybės asmenų. Tačiau, dėka nepailstančių pastangų iš vokiečių pusės, pavyko išlaikinti tik 120 suimtuvių. Visi kiti pasiliko jų beveitiskoje padėtyje, bolševikams mėgiant žiauriausiai kankinimais juos išnaujodant savo tikslams. Taip vienas Stanislovo sunkiuju darbu kalėjime laikomas vokiečių tiltų statybos inžinierius, iš pradžių keliais savaites nedavus jam maisto ir tuo būdu pakirtus jo fizinių atspurumą, išvirkštimais buvo paveiktas duoti tam tikrus parodymus. Kiti vokiečiai keliais dienais ir naktis iš eilės buvo laikomi akių nėjimais kelių šimtų žvakių stipruoju šviesoje, užkalti dėžėse, priplūdytose kelių centimetru storumo blakių sluoksnii, ir kitaip beveik neįmanomais aprašyti būdais kankinimais. Dauguma šių kankinių neatlaikė arba išėjo iš proto.

Po to sutartys dėl vokiečių tautybės asmenų repatriacijos iš Baltijos, Besarabijos ir Šiaurės Lietuvos, kurių laivų ir kitokių susisiekimo priemonių sprogdinimas tuo atveju, jei kiltų sovietui ir japonų karas. Vie- nes iš teisiamų, kuris Klinijoje iš-

sijos vyriausybė diplomatiniu keleliu išpareigojo leisti repatriuoti ir visiems vokiečių tautybės kalinams, taip kad teoretiškai tokiu kalinių sulaikymas buvo neįmanomas. Tačiau praktikoje GPU bu- delių tarnai mokėjo išvengti ir šiuos aiškius sutartimi nustatytus susitarimus, nors ir paleisdami iki tol suimtuosius, bet užtat ivykė naujus suėmimus. Tuo būdu nuo repatriavimo pareigūnų

darbo pradžios suimtuvių vokiečių tautybės asmenų skaičius Besarabijoje nuo 45 padidėjo iki 130 ir Lietuvoje iki 450, visai nemint dar didesnio laikinai suimtuvių skaičiaus. Net vežant repatriuojančiuosius į Vokietiją, ne mažai vokiečių buvo suimama ir žiauriusai kankinama. Iš visų šių ivykų buvo aišku, kaip mažai Maskvos galūnams rūpėjo siekti talkingo susitarimo su Vokietija.

Danijoje susekta komunistų teroristų organizacija

KOPENHAGA. VII. 8. ELTA. Is kompetentingų sluoksnių pranešama, kad, užbaigus danų komunistų teroristų grupės bylą, dar bus ir toliau šiuo reikalu tardoma. Yra dažnū, kad ši komunistų teroristų organizacija buvo daugiau išsišakojusi, negu ligi šiol patirta. Paaiškėjo, kad ir kitose Šiaurės valstybės turėtare ryšių su šia danų komunistų teroristų organizacija. Vienas danų komunistas teroristas 1934 m. buvo pasiustas į Kiniją įkurti Šanchajuje smuklę, kuri turėjo būti teroristų grupės baze ir iš kurios laivėje įrengta komunistaus sovieto įstabių organizuojama japonų laivų ir kitokių susisiekimo priemonių sprogdinimas tuo atveju. Jei kiltų sovietui ir japonų karas. Vie- nes iš teisiamų, kuris Klinijoje iš-

buvo 4 m., pristatydavo cigarečių dėžučių užmaskuotas padegamasis ir sprogstamasis bombos. Kitas teisiamų prisipažino, kad šai komunistų teroristų organizacijai išakymus gaudavo iš Maskvos ir iš ten buvo padengiamos visos išlaidos. Tas pats kaltinamasis, ivykės jau keletą sabotažo aktu, buvo gaves nurodymu istoti į danų socialdemokratų partiją tikslu kompromituoti ja tuo atveju, jei jo prasikaltimai būtų išskelti aikštén. Kitam kaltinamajam buvo paveseta organizuoti jūreiviu streikus tuose laivuose, kurie turėjo plauti į Sovietų Sajungai priešingas valstybes, o jei būtų galimybė, šiuos laivus nuplaukdinti į Sovietų Sajungą.

Roosevelto pareiškimai spaudos konferencijoje

VAŠINGTONAS. VII. 9. ELTA. Rooseveltas į spaudos konferenciją jam patiekta klausimą, ar jis tikrai turėjės žinių, kad Vokietija rengiasi okupuoti Islandiją, pasakė negalis i tai duoti kategorisko atsakymo ir pareiškė: kartais tenka veikti po to, kai jeini i kito padėtį ir apgalvoj, kaip darytume, būdamos kito vietoje. I kita spaudos atstovų klausimą dėl Azorų salų, Rooseveltas atsakė negalis nieko pranašauti. I klausimą, ar Grenlandijoje esą Jungtinė Valstybių kariuomenės, Rooseveltas nesutiko atsakyti, nurodydamas, kad tai krašto apsaugos tema, kurią jis negalis kalbėti.

Po to prezidentui buvo nurodyta, kad dar prieš keletą mėnesius jis tvirtines, jog Islandija „nepriekliau prie Vakarų pusrutulio“. Rooseveltas atsakė, šypsodamas: jo nuomonė, kas priklausa prie kurio pusrutulio, vienam suomet pareinanti nuo to, su ko-

viršininko Marshallio pasiūlymu. I klausimus dėl Jungtinė Valstybių kariuomenės pasiuntimo už Vakarų pusrutulio ribų Rooseveltas visą laiką atsakinėjo netiesioginai, nurodydamas pagaliau iš savo pareiškimus spaudos konferencijos pradžioje. Dėl pasiūlymų investi ilgesnę kaip vienų metų karo tarnybą Rooseveltas pareiškė tiek, kad tai esą daugeliu atveju reikalinga, vengiant kariuomenės dezorganizavimo.

PERU IR EKVADORO KONFLIKTA MANO BAIGTI TAIKINGAI

BUELOS AIRES. VII. 9. Argentinos užsienių politikos sluoksnius vis tebedomina pasienio konflikto tarp Peru ir Ekvadoro. Argentinos užsienių reikalų ministeris Ruiz Guinazu pranešė, jog jau yra iteikta Ekvadorui nota, kurioje patikima, kad Argentinos vyriausybė dėl pastangas konfliktui likviduoti. Toliau ministeris pareiškė, kad

Graikiją pradės didelius atstatymo darbus

Atėnai. VII. 8. ELTA. Graikų spauda praneša apie didelius atstatymo darbus, kurie dabar suplanuoti karo velksmams Graikiuje pasibaigus. Planas numato vieną eilę kelių statybų, ūkių reguliavimų ir melioracijos darbų. Šiaišs darbais norima suteikti darbu neturintiems darbininkams. Planas numatytiems darbams bus paskirta apie 3 miliardai drachmų. Išplėtus kelių tinklą, pagrėsi Graikijos gyventojų maisto aprūpinimo klausimas, nes dabar, nors ir esant šalyje pakankamai maisto, jis negalėjo būti rationaliai paskirstomas.

LONDONAS GRASINA UŽSIENYJE GYVENANTIEMS ANGLAMS

NEW YORKAS. VII. 9. ELTA. Associated Press praneša iš Londono, jog britų vyriausybė per vidau reikalų viceministeri Peake įspėjo užsienių gyvenančius anglus, kad jie nerentu ašies valstybų propagandos per radiją. Tame įspėjime Peake paminėjo ir „garsų rašytojų“, pabrėždamas, jog britų vyriausybė klausuoja visus užsienių radijų siustuvus, kad galėtų vėliau nubausti tuos anglus, kurie padeda priešams.

BERLYNAS. VII. 8. E. Prie sunikų sužalojimų, kuriuos britų kovos laivas „Rodney“ gavo mūšyje su „Bismarcku“, dabar papildomai pranešama, kad buvo sunaikinti du to laivo priešakiniai sunkieji bokštai. Be to, dabar nurodoma, kad laive buvo 208 užmušti ir 300 sužeisti.

KRONIKA

ŽEMĖS MOKESČIUS REIKIA SUMOKETI IKI LIEPOS 30 DIENOS

KAUNAS. VII. 9. ELTA. Žemės mokesčiai turi būti sumoketū iki liepos 30 dienos tokio dydžio, koks buvo mokamai prieš 1940 metų birželio 15 dieną.

ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI VEIKIA

KAUNAS. VII-8. ELTA. Žemės ūkio rūmai veikia bei tvarkosi pagal įstatymus, galiojusius ligi 1940 m. birželio 15 d.

PREKYBOS, PRAMONĖS IR AMATU RŪMAI VEIKIA

Laikinoji Rūmų būstinė yra Kaune, naujuose Taupomujo V. Kasų namuose, (Laisvės al., prieš V. Teatras), VI a.

GYVAS ŽURNALISTU PASITARIMAS

Vakar 18 val. Pienocentro rūmuose, tradicinėje žurnalistų susirinkimo vietoje, po priverstinių metu pertraukos, ivyko žurnalistų pasitarimas. J. Būtėnas, J. Klimaitis, A. Rimydis, M. Ilgūnas ir J. Žlabys išgalioti rūpintis žurnalistų reikalais. Pasitarimas buvo gyvas ir gausus.

TVARKOMAS NACIONALIZUOTAS TURTAS

KAUNAS. VII. 8. ELTA. Visi miestų burmistrų sudaro komisijas peržiūrėti paduotiemis ir paduodamiems skundams dėl neteisėtai nacionalizuotu namu ir kito nekilnojamuo turto.

Skundai dėl neteisėtai nacionalizuotu namu ir kito nekilnojamuo turto paduodamų vietos burmistrovardu, kuris juos tuo perduoda sudarytoms komisijoms, o pastarosios savaitės laikotarpyje turi tuos skundus išspręsti. Skunda teigiamai išsprendus, nacionalizuotas turtas tuo grąžinamas jų teisėtiems savininkams.

SAVIVALDYBĖS TVARKO STABTOS KONTORŲ TURTAS

KAUNAS. VII. 8. ELTA. Buvusių miestų ir apskričių vykdomųjų komitetų statybos remonto kontoros nuo š. m. birželio mén. 22 d. nebeveikia. Kontorų turėta turtą perima vietos savivaldybės. Visi kontoros tarnautojai, nereikalingi viešos savivaldybėms ir ju neperimti, iš tarybos atleidžiami.

JOKIŲ VAGONŲ SU LAVONAISS

Pastieiravus Raud. Kryžiuje dėl pasklidusių gandų apie tariamajį atvežtuosius kelis vagonus su tremtinių lavonais paaiškėjo, kad tokiu vagonu nerā ir būti negali, nes lavonu vežimas vasaros kairiu metu sukeltu epidemija, o ir riedmens šiuo metu naudojami, tik gyvujų pervežimui.

Roosveltas padidino karo išplėtimo pavoju

JAPONIJA SUSIDOMEJUSI ISLANDIJOS OKUPAVIMU

Tokio. VII/9. ELTA. Japonijoje atkrepiamas didžiausias dėmesys į Jungtinį Valstybių Islandijos okupavimą. Domei agentūros žiniomis, kariniuose ir politiniuose sluoksniuose konstatuojama, kad Jungtinės Valstybės išsiveržė net į vykstančią tarp Anglijos ir Vokietijos karo veiksmų sritį. Laikraštyje „Tokio Niši Niši“ rašoma, jog prezidentas Roosveltas Islandijos okupavimui siekia ištraukti Jungtinį Valstybių gyventojus į karą, pastatydamas juos prieš ikykštį faktą. Visiška neaišku, ką Islandija turi bendro su Vakaru pusrutuliui. Islandija yra, pirmiausia, už tos sferos ribų ir, antra, vokiečių karo veiksmų zojoje. Vis dėlto, priešingai savo ankstesniems pareiškimams, pagal kuriuos neturėjo būti pasiūsta jokių Jungtinį Valstybių kariuomenės dalinių už Vakarų pus-

rutilio ribų, Roosveltas dabartiniu savo žygiu tik dar labiau padidino karo išplėtimo pavoju.

I PRANCŪZU LEGIONA UŽSI-RAŠO TŪKSTANČIAI SAVANO-RIU

PARYŽIUS. VII. 8. ELTA. Laikraštis „Paris Soir“ praneša, kad jau tūkstančiai savanorių užsiraše į prancūzų legioną kovai su bolševizmu.

Hsingkingas. VII. 9. E. Japonijos ambasadorius Maskvoje Tatekavos žmona ir dar 31 Japonijos pilietis ši ryta su priešpaskutiniu Sibiro ekspresu atvažiavo į Sovietų Rusijos pasienio vieta Otpora. Traukinys keliais dienas vėlavos.

TANGERAS. VII. 8. E. Visi Sovietų Rusijos kreditai Prancūzų Maroko srityje, kaip pranešama iš Rabato, vykdant prancūzų vyrainiųbės išakymą, buvo blokuoti.

Gržta politiniai kaliniai ir išvežtieji

Kauno miesto ir apskrities gyventojai kviečiami nesigrupuoti gatvėse, netrukdyti kariuomenės judėjimo, duoti gatvėse laisvą pravažiavimą, atsargiai eiti skersai gatvę, nevaikšioti daugiau kaip po tris asmenis greta ir visuomet laikytis nustatytos judėjimo tvarkos.

Važiuojantieji privalo važiuoti tikai dešine gatvės ar plento puose.

VALANDÉLĖS PER RADIJĄ ŪKININKAMS

Žemės ūkio rūmai nuo liepos 10 d. Kauno radijofone įveda valandėlę ūkininkams. Šią valandėlę bus teikiamos informacines žinios ir techniniai nurodymai ūkiniais klausimais. Pranešimai bus kasdien 12 val. 45 min.

DIRBANTIEMS SVEIKATOS IR SANITARIJOS ISTAIGOSE

KAUNAS. VII. 8. ELTA. Prašoma tuojuose suteikiti raštu šias žinias: kas dabartiniu metu eina apskrities gydytojo pareigas; kokai medicinos personalas, išvardinant pavardėmis, buvo pačiamė sveikatos skyriuje, apylinkių ambulatorijose, vaistinėse ir kitose gydymo ir sanitarijės istaigose iki karo pradžios ir koksai medicinos personalas yra dabartiniu metu; kokios medicinos ir sanitarijos istaigos yra karo sunaikintos; kokios vietose yra epideminių susirgimų infekcinėmis ligomis; kokia dabartinė sanitarijės būklė miestuose ir apskrityse. Žinias teikti šiuo adresu: Kaunas, Mickievičiaus gatvė Nr. 7, Vyriausioji Sveikatos Reikalų Rūpinimo Komisija.

KOMUNALINIO BANKO SKOLINKAMS

Skolininkai prašomi savo veikselinės skolas Lietuvos Komunaliniams Bankui (buv. Ūkio Bankui ir Tarpautiniams Bankui) mokėti nustatytais terminais.

Iš tų, kurie savo skolų pasižadėjimi nepildys, skola bus ieškoma priverčiamojo vykdomo tvarka.

KOMUNALINIS BANKAS,
Kaunas, Laisvės alėja Nr. 31.

Tabako Trestui skubliai reikalingas agronomas, turis patyrimo tabako auginimo ir apdirbimo srity.

Tabako Trestas,
Kaunas, Ožeškienės g. Nr. 14.

Policijos Vado Istaigai tuojuo reikalinga kvalifikuota mašinininkė, gerai mokanti vokiečių kalba.

Kreiptis pas Policijos Vada, Kaune, tel. 27284.

Kaunas, 1941. VII. 8 d.

Dėl bolševikų teroro aukų

Ziauriems bolševikams ištisus valdymo metus siautėjant, išžudyta daug politinių kalinių, kurie paslapiomis užkasti išvairose vietose. Be to, paskutinėmis dienomis išžudyta daug nekalnų civilinių gyventojų, kurie paskubomis palikti nužydymo vietose.

Raudonojo Kryžiaus Nukenčiųsiems nuo karo Komitetas yra susirūpinęs surasti tokius užkastus lavonus, juos atpažinti ir tinkamai palaidoti.

Todėl Komitetas prašo visus gyventojus, žinančius užkastų lavonų vietas bei kuriose Lietuvos srityse, tai skubiai pranešti apie tokias vietas Raudonojo Kr. Komitetui Nuk. nuo karo šepti (Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 20).

Tvarkomi sugriauti trobesiai

KAUNAS, VII-8. ELTA. Lietuvos apskričių ir miestų viršininkai ir burmistrų organizuoja miestuose ir miesteliuose sudegusiu ar sugriautu trobesių likučių tvarkymą, renkant ir kaupiant akmenis, plynas, pusplytes, statybinį laužą, apdegusią miško ir kitokią medžiagą. Miško medžiagą paima į savo globą. Iš vietoje esančių matininkų suorganizuojamos brigados, kurios sužymi sugriautu ar apdegusiu miestų bei miestelių dabartinę būklę, pažymédami ant planu sunaikintuose kvartaluose atskirų sklypų ribas. Sie planai bus reikalingi skubiam sunaikintų kvartalų perprojektavimui.

Be to, surašoma, kiek šeimų ir kiek asmenų liko be pastogės. Nustatyta, kiek sunaikinta vienoje pobūdžio trobesių, kaip tai motykly, ligoninių, bažnyčių ir kt., kokia jų buvusi kvadratūra ir kubatūra. Visos šios žinios siunčiamos šiuo adresu: Komunalinio Ūkio Administracijai, Kaunas, Putvinskio g. Nr. 27.

Vokiečių oro pajėgos smarkiai puolė Southamptono uostą

BERLYNAS. VII. 8. ELTA. DNB agentūrai pranešama, kad naktį į liepos 8 dieną gana stiprūs vokiečių karinių oro pajėgų junginiai pakartotinai puolė Southamptono uosto įrengimus ir tiekimo bazes. Buvo rimtai pataikyta į laivų statyklas. Kilo keli dideli ir daug mažų gaisrus. Buvo apgaudinta dujų tiekimo įmonė, į kurią bombomis buvo pataikyta keletą kartų. Keli mažesni lektuvų junginiai puolė uostą įrengimus keliuose miestuose Anglijos pietų ir pietryčių pajūryje. Šiuo veiksmu metu vienas vokiečių kovos lektuvas numušė vieną britų lektuvą. Ta pačia naktį vokiečių kovos lektuvių puolė vieną britų konvoju prie Temzės žiočių. Buvo rimtai apgaudinti du

to konvojaus laivai, po 3000 registruotų brutto tonų talpumo. I abu tuos laivus buvo tiesiai patakaityta. Kiti bombardavimo rezultatai negalėjo būti pastebeti.

Naktį į liepos 8 dieną britų kovos lektuvių buvo išskridę į Vokiečių teritoriją. Šešis iš tų britų kovos lektuvų numušė vokiečių naikintuvai ir zenitinė artilerija. Ankstyvomis liepos 8 dienos ryto valandomis mėgino perskristi kanala vienas mažesnis britų keturių motorų kovos lektuvu junginys, lydimas naikintuvu. Ta junginė vokiečių naikintuvai užklupo prie pat Calais. Trumpai trukusiose oro kautynėse numuštas vienas iš didžiujuose britų kovos lektuvų ir keturi naikintuvai.

RADIJO PROGRAMA

KETVIRTADIENIS, VII. 10.

6.30 Malda; 6.35 Laikas, žinios; 6.50 Koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinis koncertas (pl.); 7.20 — 7.45 Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnės dienos programa; 7.45 — 12.00 — Pertrauka; 12.00 Varpu muzika iš Karo muziejus; 12.05 Laikas, žinios; 12.20 Koncertas (pl.); 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 — 13.00 Informacijos, tolimesnės dienos programma; 13.00 — 14.00 — Pertrauka; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 — 15.00 —

Pertrauka; 15.00 Žinios vokiečių kalba; 16.00 Paieškojimai ir atsiliepimai; 16.15 Koncertas; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Armonika groja Kviliūnas; 17.25 Žinios, pranešimai; 17.40 Vyru oketas; 18.00 Iš laikraščių; 18.15 Lengvos muzikos koncertas; 18.45 Iš mūsų poezijos; 19.00 Vokiški pranešimai iš fronto. Vyriausios vokiečių vadovybės pranešimai ir žinios; 20.15 Pramoginė muzika; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, programma rytdienai; 20.55 Programos pabaiga.

BERN. BRAZDŽIONIS

Lietuviškam žodžiui

O, mūs šventas lietuviškas žodži,
Iš nakti vergijo kalėjės,
Ne kaip vergas šiandien pastrodyk,
Bet kaip laisvas pavasario vėjas.

Be tavęs daugel kryžkelius krito,
Tau skambėt mūs padangę apgynę...
Nesulaukė jie tekančio ryto,
Bet sulauks Lietuva, jų tévynė!

Jei tavęs nebekausto sugriuvę
Skaudūs pančiai, rakinę lig šiolei,
Šauk, vadink tu kiekvieną lietuvi,
Šauk kovon nemarion, ne prieš broli —

Sauk i žygį prieš senaį jungą,
Iš kapų kriesk pakilti vaidila,
Apie skaudų likimą ir sunkų
Užmirštų mūs dienų teprabyla.

Tepabus mūs krūtinės užmige,
Tepradės mūsų širdys vėl plakti,
Ir išėję į vieškelį žygį,
Šviesiu rytu paversim tą nakti.

Piemenėlio dainoj iš pagojų
Ir tūkstolių seseles trinyciuos,
Ir pūkosis žemeles artoju
Maldose tu aidėk iš bažnyčios,

O, mūs šventas lietuviškas žodži,
Kaip ramunė, mūs žemėj praeidęs,
Iš giminų viensėdžiu ir sodžiu
Tu skambék stebuklingas ir didis.

Š VISOS Lietuvos

ISTORINĖS DIENOS PANEVĖŽIO APYLINKĖSE

Ryšio su provincija nebuvo. Buvo piaustomi telefono stulpai. Pakeliuose daug karo grobio.

Zuvusieji gražiai palaidoti, kapai rüpestingai prižiūrimi.

Veiklumu pasižymėjo pušalotės, pradėjė veikti pirmadienį. Bolševikai siuntė mašinomis karius jų malšinti, bet nepavyko.

ROKIŠKIS

Bolševikai daug kalėjime laikytų lietuvių išsaudė. Nukankintas senelis kunigas altarista.

Ūkininkai maisto produktų privėza užtektinai. Cia yra kolchizininkai, kuriuos bolševikai buvo atgabentę statyti aerodromu. Jie džiaugiasi išvadavimu iš vergijos, kuri jiems buvo iki gyvo kaulo igrisus.

SUBATOS

Būrys lietuvių kareivų, kuriuos politiniai komisarai varė į frontą, išsaudė juos ir prisidėjo prie partizanų. Paimta daug bolševikų bei vietinių komunistų ir karo mantos. Žuvę lietuvių kariai ir partizanai buvo iškilmingai palaidoti Obelių kapinėse.

KROKIALAUKIS (Simno valsčius)

Sugriuvus komunistų režimui, tuo susikūrė vietinės apsaugos komitetas. Pradėta valyti apylinkę nuo besislapstančių atvykusiu ir vietinių komunistų. Daugelis patys pasiduodavo į nelaisvę. Kitus tekdauso įtikinti, kad pasakos apie paimatų į nelaisvę kankinimą yra prasimanimai. Tada jie iš mišku atsikviesdavo būrius besislapstančiu.

G

Padékime jiems tikra auka

Tokio karo mūsu tauta savo is-toriijoje néra mačiusi. Kaip visuomet, jis viesulu éjo per mūsų šalį, pareikalavo aukų ir atnešé su-varžymu, bet jis neatnésé karos i-siabu. Pirmieji bombu spro-gimai lietuviu ausyse nuaidéjo kaip laisvés preliudas. Po šiurpiu bolševikiniu išgyvenimui lietuvis buvo išmokes drasai žiuréti i-mirti ir niekinti pelenus. Jo sa-mone apvaldė vieną vienas jaus-mas: „Pagaliau prasidéo!“

Ir nukentéjome nuo karo, paly-ginti, nedaug. Visi didesnieji mū-sū miestai — Vilnius, Kaunas, Siauliai, Panevėžys ir kiti — jei neskaityt mažu jdréskim, stovi sveiki ir nepaliesti. Nepalyginamu ūsurpumu ir aukų skaiciumi mus sukrétē ir tebeslegia mūsu samonę raudonojo teroro siautéjimas ir jo palikimas. Lietuviai, kurio visa šeima ir artimieji liko nepa-liesti — ne karo, bet to teroro, — pradéjo tiketi stebuklais, paleng-va vél iprato namie nakvoti ir pagaliau émē rüpintis duonos kasdieninës pagerinimui ir spresti rublių problema. Gal jis nepamir-šo tu nelaiminguju broliu, užkal-tuose wagonuose, gal užjauté žu-vusių tautos kankinių kalinių vaikučius ir žmones, gal net savo iniciatyva, niekieno neragintas, nunešé į Raudonajį Kryžiu viena-kita červonca, bet tu sentimentu ir tos atsitiktinës paramos nepa-kanka, kad laimingai išlikusieji galéume jaustis atlikę savo pa-reigą tiems, kuriems teko pakelti visas siaubingas tautos nelaimës smugis.

Planinges organizavimas lésu Raudonojo Kryžiaus Politiniams Kaliniams ir Išvežtiesiems Globoti Sekcijai turi būti vienas iš pirmiausių mūsų rübesciu. Tuo turi rüpintis ne tik pati sekcijos vadovybè, bet ir visa tauta. Paskutinémis savaitémis lietuviu parodé, kad jie moka organizuotis ir veikti ne tik iš centro diriguojami, todé ir šiuo atveju nereiké-tu laukti nurodymu iš centro. Jau gauta stambokų aukų iš pa-vienių tautiečių. Spaustuvé „Rai-dé“, fabrikas „Gelžbetonas“ ir kitos imonës yra atsiuntusios ko-lektivinių aukų, bet patenkinti bent pačius būtiniausius reikalus tegalétu pastovesnis lésu šaltinis.

Ne taip seniai „rašémés“ vad-valstybinę paskolą, kuri buvo ne-kas kita, kaip valstybinio masto apipléšimas, nes tie pinigai kaip tik buvo skiriami prieš mus pa-čius nukreiptiems tikslams. Da-bar tie išskaičiavimai panaikinti, bet ar nebūtų tauru skirti tas su-mas jau minétam didžiam ir taip aiškiams tautos reikalui? Ne noré-tume, kad tarnautojas ar darbi-ninkas tokio pobūdžio rinkliavoje matytu nauja prievertos forma, todé pasižadéjimai aukoti tam tikra atlyginimo % turéti būti surinkti tikrai laisvai ir pačiu at-skiru istaigu iniciatyva. Svarbu, kad tai būtų tuo padaryta, be-tuščiu fraziu, mitingu ir rezoliu-ciju.

Yra nemaža kauniečių ir šiaip lietuviu, kurie mielai aukotų, bet neturi laiko ar tiesiog neprisirengia patys nunešti auką. Centro dalykas būtų padéti jiems atlikti šia pareiga.

Mes esame visai tikri, kad kiek-vienas lietuvis, išlikęs gyvas ir turis pakankamai gyventi būti-niausiu dalyku, šiam paramos organizavime nematys eilinës rinkliavos ir bus gerai supratęs, kad šiuo atveju Tauta turi teisę reikalauti iš jo ne atliekamo trupinio, bet tikros aukos.

BUV. GRAIKIJOS KARALIUS NUVYKO I PIETU AFRIKA

NEW YORKAS. VII-8. ELTA. „Associated Press“ žinomis iš Johannisburgo, i viena tuo tarpu dar nenurodoma Pietų Afrikos uostą atvyko kartu su savo paly-dovais buvęs Graikijos karalius.

ROMA. VII. 8. E. Stefano agentūra praneša iš Tangero, kad šiuo metu Gibraltaro arsenale taisomi du labai apgadinti britu-naikintojai.

Žvériškos politinių kalinių skerdynės

Ties Červina žiauriai išžudyta daug lietuvių politinių kalinių, išvežtų iš Kauno kaléjimo IV ir V skyriu. Išsigelbėjusieji pasakoja baisias skerdynių scenas. Išsigelbėjusiu maistas — žalias bulvés. Gudai laukia vokiečių

Vakar i Kauną sugrijo 16 iš tikros mirties laimingai išsigelbėjusiu politinių kalinių, karui prasidéjus išvežtų iš Kauno kaléjimo IV ir V skyriu. Raudonieji NKVD apie 80 km už Minsko buvo suruoše baisias jų skerdynes. Didelė dalis išvežtų politinių kalinių azijatišku žiaurumu buvo sušaudyti už Gudijos miesto Červinos, apie 80 km už Minsko. Tik mažai daleli nelaiminguju iš kruvinosios skerdynių vjetos pasisekė pabégti, pasiekti narsiai į Rytus bežygiuojančius vo-kiečių karus ir ju padedamiems gržti į Lietuvą. Šie papasakojo tuos baisius pergyvenimus, žiaurias skerdynes ir save buvusiu draugu kruviną mirti nuo NKVD čekistų paleistų šviliu.

Kauno kaléjimo IV ir V skyriu politiniai kaliniai, kurių tarpe buvo daug karininkų, darbininkų, tarnautojų, net moksleivių, apie

prasidéjusį karą, kaip ir visi kalinių, sužinojo sekmedieni. Visi jautė, kad Lietuvai vergija baigiasi, ateina naujas gyvenimas. Kadangi IV ir V skyriu buvo vadina-mi „mirtininkų“ vardu tai šių skyrių politiniai kaliniai né kiek ne-abejoto, kad jų likimo sprendžiamoji valanda jau čia pat. O ta sprendžiamoji valanda turėjo atneštis ar negalestinga mirti, ar laisvę. Nors ir niekas netikėjo, kad raudoneji juos lengvai paleis, bet visi ramiai lauké ivykių eigos ir svajojo apie naują Lietuvą. Diena prájo, o paaiškėti niekas nepaaiškėjo. Nakti iš birželio 22 į 23 d. apie 12 val. IV ir V skyrių politiniai kaliniai staiga buvo išvesti iš kaléjimo ir susodinti į automobilius. Viskas buvo atlikti žalbo greitumu, kad dalis kalinių nespėjo né apsirengti ir buvo išvežti pusnuogiai. Viso buvo išvežta per 80 žmo-

nų. Per Jonavą, Ukmegė, Vilniu-jje buvo nuvežti į Minsko kaléjimą. Minske lietuvių kaliniai buvo sumaišyti su vetus kaléjimo kal-niais ir toliau visi kartu péstis buvo varomi toliau Mogilevo linkui. Nu-očia prasidéjo tikras kančių kelias, ir NKVD čekistai émė rodyti patį aukščiausią žiaurumo laipsnį. Kas beidamas pavargdavo ar dėl alkio (valgyti po mažą gabalę) duonos tedave tik po kelių dienų) toliau nebepajégdavo kartu eiti, tuos čekistai be jokio pasigailėjimo sušau-dydavo vietose. Taip buvo sušau-dytas ūkininkas nuo Telšių Sudar. Toliau be jokios priežasties čekistai sušaudė dar tris lietuvius — Zdanavičių, Bikiną ir mjr. Opulskį. Po ilgų kančių nelaimin-gieji buvo atvaryti į Cerviną. Čia kaliniai buvo suskirtyti į dvi gru-pes. Viena grupė, kurioje buvo ir 25 lietuvių, buvo palikta Červinos ka-

léjimo kieme. Šiemis kaliniams buvo išsakta gulėti ir nejudeti. Po kiek laiko užskrido vokiečių léktu-va, pradéjo bombarduoti, sargybos pabégo, ir kaliniai išbégijo.

Daug skaudesnis likimas buvo antrosios grupės, kurioje buvo apie 60 lietuvių ir iš Minsko kaléjimo daug lenkų ir gudų. Ši grupė iš Červinos buvo varoma toliau. Pa-ejus 4—5 km už Červinos, buvo liepta sustoti. Kai nelaiminguju sostojo, čekistai iš šautuvų ir kul-kozavidžio pradéjo šaudyti juos. Daug nelaiminguju krito nuo pirmųjų šuvių, o su jais ant žemës gu-lé ir gyviejų. Sužvérėje čekistai gy-viesiems liepė keltis, o kai še kélé-si, vél buvo šaudoma, ir krito nau-jos aukos. Tada iš lietuvių kažkas garsiai sušuko: „Broliai lietuvių! Gelbékimes! Į krūmų!“ Laimei krūmai buvo už 7—10 metrų, ir gy-vieji lietuvių šoko į juos. Čekistų šuvių apretino bégančių eiles, bet keliolika lietuvių pasiekė išsigelbėti. Vargo keliais, kësdami alk-ki, valgydami visokias žoles ir ža-litas bulves, išsigelbėjusieji po kelių dienų pasiekė Minską, kur jau bu-vo vokiečiai. Vokiečiai išsigelbėjusut su užuoja ir sudaré salygas nuvažiuoti į Vilnių. Iš bai-siuju skerdynių išsigelbėjo: pulk. Tumas, pulk. Petraitis, prof. Kon-cius, kun. br. Petraitčiai, 70 m. se-nelis Povilas Lašas. Julius Šatas, darb. Zaranka, darb. Žemaitis, av. kapt. Jasinskas, kpt. Žadvydas ir dar vienas kitas. Iš viso iki šiol žinoma iš balsių skerdynių išsigelbėjus 16 asmenų. Iš pirmosios grupės išsigelbėjo greičiausiai visi 25 lietuvių, jų tarpe ir tech. mok. Ant. Vaitkus.

Išsigelbėjusieji pasakoja apie Gu-dijos gyventojų skurdą, kur beveik niekas neturi duonos. Visi keikia žydus, Staliną ir laukia vokiečių, tikdami geresnio gyvenimo.

areštuotų pažinčių nesą ir kal-beti negalima.

Paskui liepė likusiems dvimi gydytojams ir trimis seserims su-sirinkti į atskirą kambari, pasaké, kad jie palikti slaugyti sužeistuo-sius bolševikus. Jei kas meginsias bégti, tai atsakysias savo gyvye. Po 1 val. pasirodė gydytojams se-su Kanevičienė ir pasaké, kad ji kalta dėl gydytojų aresto ir ei-nanti pasiduoti. Kareiviai ją išsi-vedė.

Kadangi sesuo nebepasirodė, tai liepė jiem iškelti rankas aukštyn ir išsivedė iš ligoninės. Kitai čekistai, susitikę dr. Žemgulį koridoriuje, pasaké, kad jis ne-žiūris tvarkos, leidžias partiza-nus į ligoninę, liepė ir jam iškelti rankas aukštyn ir išsivedė iš ligoninės. Sanitarės pradéjo prašyti dr. Didžiulio sūnų — komsomolca, sedintį prie telefono, kad pa-skambintu tėveliui gydytojams gelbėti. Bet šis atsaké, kad dėl

Triju gydytojų tragedija Panevėžyje

Pasakoja vienas iš gyvų likusiųjų

VI. 22 d. po pirmojo bombardavimo Pajuostėje į Panevėžio apsiligonię buvo atvežta 24 sužeisti raudononarių, kurių tarpe keletas civilių darbininkų ir kolchozininkų. Vakare sužistuojant jau buvo ar 67 ligoniai. Ligonių chirurgai operavo visą dieną ir naktį. Ligonių direktorius paskyrė vienam atskirai pareigas, išskirė 16 valandų dirbtį, o 8 valandas ilsėtis. Atėjo į ligoninę politrukas Kasmovski ir pranešė, kad ligonių kariška istaiga, kad jis būsias ligonių viršininku ir išskirė ligonių kiek galint daugiau išmesti iš ligoninės.

VI. 23 d. buvo vežami sužeistiš-ji iš fronto, net iš Tauragės, ir visi kalbėjo, kad kaimuose juos užpuplinėja „kulackija bandy“ (buožių gaujos). Politrukas rinko žinias iš sužistuojant ir telefonu pranešinėjo į NKVD (Saugumui), kuriose vietose buvo apšau-domi raudonarmiečiai.

VI. 24 d. jau pradéjo vykti į li-goninę sužeisti milicininkai ir ka-reivai, basi, be šautuvų, patys įpirštus ir kojas susišaudę, kaltinami, kad juos „gaujos“ sužedūsios. Komunistai nebesiorientavo, kur frontas, nes su užmiesčiu telefonas nebeveikė. Ramino visus kareivius į ligoninę į esančius šnipus, kad per radjų sužinojė apie tarianuosis raudonosios armijos laimėjimus Vokietijoje. Va-kare buvo iš namų atvestas į Saugumą dr. Gudonis, esą, jo na-me kažkas šaudęs. Jo žmona, gai-lestingojo sesuo, slaugiusi bolševikus, pradéjo prašyti politruką, kad eity gelbėti jos vyro. Politrukas išėjo į Saugumą, ir dr. Gudo-nis išleido.

VI. 25 d. prasidéjo iš ligoninės kiemo žydų komsomolcu, žydų tarautuojų ir sužeistų komandiru su politruks į evakuaciją; mir-tančius dėjo į sunkvežimius, kad tik niekas iš vyresnių nepalik-

tų. Po pietų visos žydés seserys ir žydai gydytojai važiavo į ligoninę su ligoniais į stotį, kad nepasilikti nuo paskutinio traukinio. Pradéjo visur kalbėti, kad išvešia visus ligonių tarautuojus. Lie-tuvės seserys ir sanitariés bégio iš ligoninės. Politrukas su komunistais pradéjo raminti, kad tik norinčiuosius tevešia. Šitas skelbimas ir patį direktorių raminamai nuteikė. Tuo tarpu pasilikusiems tarautuojams buvo išskyrta iš ligoninės nebehešetti, nes pastatytos visur sargybos.

Vakare apie 10 val. atbégio vien-

nas komunistas į kiemu, pilnā pri-sigrūdusi žydu, nes grižo iš sto-ties neberadę traukinio, šaukda-mas, kad mergaičių gimnazijoje

šaudo lietuvių. Bolševiku šnipės

pradéjo kelti paniką, skambinda-mos į miestą, kad atsiustu kariuomenės.

Atvykę čekistai su kareiviu-siems pradéjo išskirytis apie gimna-ziją į Saugumą, padegę mokyto-

jo Lyberio nama, o vėliau ligoni-

nes sodyboje priešbandoje šaudė į

kiekvieną kelmą, sužidė 3 ligoni-

nes pasilėpusius nuo šaudymo

tarautuojus, kitus areštavo, su-

varė į ligoninės raštine į neleido

sužistuojant perrišinėti. Atbégio gar-

nizonu viršininkas į Panevėžio

komunistų instruktorių Kruglovą

(ji lémė mieste ir apskrityme vis

švietimo reikala) su brauningais

rankose; išskirė tuoju kareiviams

béginti į kiemo apkasus.

Čekistė Kruglova pareikalavo

iš ūkio vedėjo, kad tuoju būtu

200 paklodžių ir 200 antklodžių

išduota. Visa tai krovėsi į sunk-

vežimius ir bégė.

Paaikšėjo, kad visi suimtieji su-

žeisti ir nesuzeisti „partizanai“

yra ligonių darbininkai, tik iš

išgašio pasilėpę. Suvedė dar li-

kušius rusus kareivius į palatas,

ir viskas apie 12 val. nakties nu-

rimo. Pasilikusieji šnibždėjomės,

puošti vežimai, kuriuose buvo ve-

žami žuvusių brolių grabai.

Atsisveikinimai su karžygais ir

kankinių kalbas pasakė Panevėžio Aps. Štabo vardu moky. J. Micevičius, kupiškėnų vardu prof. J. Elionas.

Prasidéjus karui, bolševikų gau-

jos gaudė Panevėžio mieste ir apy-

linké tūkruosių lietuvių, vežę

juos į rūsius, miškus ir nukankinę

šaudę. Panevėžyje buvo aistrasta ir